

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Şehit Yakınları ile Gazilerin Toplumsal ve Ekonomik Durumlarının İyileştirilmesi ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmündeki Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi gerekçesiyle birlikte ekte sunulmuştur. Gereğini arz ederim.

Umut Oran
İstanbul Milletvekili

GENEL GEREKÇE

Anayasanın 2. Maddesinde Türkiye Cumhuriyeti'nin "toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devleti" olduğu belirtilmiş, yine Anayasamızın 5. Maddesinde devletin amacı olarak "kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmak" olarak ifade edilmiştir.

Anayasa ve meri kanunların emrettiği şekilde askerlik vazifesini yaparken veya toplumun emniyeti açısından kritik öneme haiz bir görevi ifa ederken şehit ve gazi olanlar, hem toplumumuzun kültürü gereği hem de ahlaken özel bir öneme sahiptir. Cumhuriyetin birlik ve bütünlüğünü, insan haklarına saygılı demokratik sistemi ve hukukun öngördüğü kamu düzenini her türlü tehditten korumaya çalışırken verilebilecek en büyük fedakârlığı yapanlar ile aileleri bu sebeple toplum tarafından özel bir şekilde desteklenmelidir.

Günümüzdeki yasal düzenlemeler şehit yakınları ile gazilerin ihtiyaçlarını karşılayamamakta, topluma en büyük fedakârlığı yapanlar sosyal devlet ilkesi gereği hak ettikleri desteği bulamamakta, sosyal ve ekonomik yaşamları birçok engelle karşı karşıya bulunmaktadır. Bu engellerin ortadan kaldırılması ve haklarının geliştirilmesi de toplumun önünde temel bir görev olarak durmaktadır.

Bu kapsamda, yasanın bütününde şehit aileleri ile gazilerin toplumsal hayata daha etkin katılabilmesi, istihdam olanaklarından daha fazla faydalanabilmesi, ekonomik ve fiziki imkanlarının güçlendirilmesi için gereken düzenlemelere yer verilmiştir. Bu doğrultuda, sosyal güvenliğe erişim, istihdam olanaklarının geliştirilmesi ve kamu kurumlarının sorumluluklarının arttırılması için öncelikli adımlar atılmıştır.

Şehit aileleri ile gaziler ve ailelerinin yaşam standartlarının yükseltilmesi, onların hak ettikleri toplumsal desteğe sahip olması ve imkanlarının arttırılması ile Anayasanın ilgili maddelerinde devlete yüklenen sorumluluklar da gerçekleşerek, toplumun bir borcu da yerine getirilmiş olacaktır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1: Düzenleme ile terörle mücadele sırasında şehit düşen Emniyet Genel Müdürlüğü ve Türk Silahlı Kuvvetleri mensubunun bakmakla yükümlü olduğu yakınları ile varsa engelli kardeşlerinin tüm tedavilerinin tamamen ücretsiz olması hedeflenmiştir.

MADDE 2: Maddeyle terörle mücadele esnasında şehit düşenlerin yakınları ile malullere faizsiz konut kredisi sağlanması, TOKİ satışlarından öncelikle olarak yaralandırılması amaçlanmaktadır.

MADDE 3: Yapılan düzenleme ile OHAL tazminatının yaralı personele 12 ay yerine 36 ay üzerinden ödenmesi sağlanacaktır.

MADDE 4: Kamu konutlarından yararlanmakta iken terörle mücadele sırasında malul olanların kendileri, ölenlerin aylığa müstahak dul ve yetimlerinin kamu konutunda oturmadıkları takdirde kendilerine 10 yerine 15 yıl kira yardımı yapılması amaçlanmaktadır.

MADDE 5: Madde ile terörle mücadele sırasında şehit düşenlerin yakınları ile malul kalanlara Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları, deniz işletmeleri ile belediye ve iştiraklerine ait toplu taşıma araçlarında ücretsiz seyahat olanağı için gerekli önlemlerin alınması sağlanacaktır.

MADDE 6: Maddeyle Türk Silahlı Kuvvetleri ve Emniyet Genel Müdürlüğü personelinin yanı sıra bu iki kurum adına orta ve yükseköğrenim kurumlarında okurken terör eylemi nedeniyle şehit düşen öğrencilerin hak sahibi yakınları ve yaralanan öğrencilere ücretsiz seyahat, tedavi, rehabilitasyon ve bakım merkezlerinde barındırılmasının önü açılmaktadır.

MADDE 7: İç güvenlik operasyonuna intikal sırasında yaşanan kazalarda yaşamını yitirenlerin yakınları ile yaralanan personele de yardım yapılması amaçlanmaktadır.

MADDE 8: Kamu kurum kuruluşlarının personel sayısının yüzde 1'i yerine yüzde 2'sinin terörle mücadele sırasında şehit düşenlerin yakınları ile malullerin kendisine veya çalışmayacak durumdaki malullerin yakınlarına ayrılması amaçlanmaktadır. Ayrıca şehidin veya malulün eşi veya çocuklarından birisinin yanı sıra kardeşlerinden de birisinin de kamuda çalıştırılmasının önünü açılması sağlanacaktır. Böylece evli olmayan şehit ile çalışmayacak durumdaki malulün kardeşlerinin mağduriyeti de giderilmiş olacaktır.

MADDE 9: Madde ile henüz kurumlarına ataması yapılmamış öğrencilerin de Türk Silahlı Kuvvetleri ve Emniyet Genel Müdürlüğü personeli gibi gerektiğinde vazife malulü aylığı alması sağlanacaktır.

MADDE 10: Değişiklik sayesinde Milli İstihbarat Teşkilatı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Türk Silahlı Kuvvetleri harp malulleri gibi vazife malullerinin anne - babasına da aylık bağlanabilmesi sağlanacak

MADDE 11: Emniyet Genel Müdürlüğü ve Türk Silahlı Kuvvetleri'ne bağlı eğitim kurumlarında eğitimlerini sürdürürken vazife malulü olan öğrencilerin anne ve babasına bağlanan aylıkların da zaman içerisinde kendiliğinden otomatik olarak artırılması amaçlanmaktadır.

MADDE 12: Harp ve vazife malulleri ile şehit dul ve yetimlerine ödenen aylıkların artırılması amaçlanmaktadır.

MADDE 13: Şehit yakınları ve gazilerin iletişim ve yardımlaşma olanakları artırılacak, ayrıca ve bu dernek ve vakıflar, üyelik ücreti sayesinde kısmi olarak gelir artışı sağlayacak.

MADDE 14: Değişiklikle şeref aylığının, gazinin herhangi bir işte çalışıp çalışmadığına bakılmaksızın doğrudan ödenmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca Barış Harekâtı ile ilgili tarih karışıklığını gidermek amacıyla zaman dilimi tam olarak belirtilmiştir.

MADDE 15: Diğer kanunlarda bulunan ve bu kanun ile çelişen hükümlerin uygulanmaması sağlanacaktır.

MADDE 16: Yürürlük maddesidir.

MADDE 17: Yürütme maddesidir.

ŞEHİT YAKINLARI İLE GAZİLERİN TOPLUMSAL VE EKONOMİK DURUMLARININ İYİLEŞTİRİLMESİ İLE BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDEKİ KARARNAMELERDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1: Terörle mücadele sırasında şehit düşmüş Emniyet Genel Müdürlüğü ve Türk Silahlı Kuvvetleri mensubunun bakmakla yükümlü olduğu eş ve çocukları ile varsa engelli kardeşlerinin tüm tedavi, bakım ve rehabilitasyonları ücretsiz olarak yapılır. Sosyal Güvenlik Kurumu, tedavi ve bakımlar için gerekli olan tüm ortez, protez, tekerlekli sandalye, havalı minder, özel bakım yatağı gibi tıbbi gereksinimlerinin karşılanmasında engelli şehit yakınlarından her ne ad altında olursa olsun hiçbir katkı payı ve ücret talep edemez.

MADDE 2: Terörle mücadele sırasında şehit olanların hak sahibi yakınları ile terörle mücadele sırasında malul olanlara, bu kanunun yürürlüğünü izleyen 2 yıl içerisinde başvurmaları halinde faizsiz konut kredisi verilir. Bu kredilerin kullanılmasına ilişkin yönetmelik İçişleri, Milli Savunma ve Maliye Bakanlıklarınca 3 ay içerisinde yayımlanarak yürürlüğe konulur.

Toplu Konut İdaresi Başkanlığı'nın konut satışlarında bu kanun kapsamındaki şehit yakınları ile gazi ve malul hak sahiplerine öncelik tanınır.

Emniyet Genel Müdürlüğü ve Türk Silahlı Kuvvetleri personelinin yanı sıra Milli İstihbarat Müsteşarlığı çalışanları da bu düzenlemeden yararlanır.

Bu madde hükümleri; barışta ve olağanüstü hallerde yapılan eğitim, tatbikat ve manevralar ile birlik halinde intikaller sırasında bu harekât ve hizmetlerin sebep ve etkileriyle yaşamlarını yitirenlerin hak sahibi yakınlarını da kapsar.

MADDE 3: 15.12.1990 tarihli ve 430 sayılı Olağanüstü Hal Bölge Valiliği ve Olağanüstü Halin Devamı Süresince Alınacak İlave Tedbirler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'ye aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Madde 9: Bu görevler nedeniyle meydana gelen sakatlık ve yaralanmalarda tedavi süresince, hastalanmalarda ise hastanede geçen tedavi süresince, yedek subay, erbaş ve erler terhis edilmiş olsalar bile fiilen görev yapma koşulu aranmaksızın kendilerine ödeme yapılmaya devam edilir. Hak sahibine 06.11.1980 tarihli ve 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun ile 28.2.1982 tarihli ve 2629 sayılı Uçuş, Paraşüt, Denizaltı, Dalgıç ve Kurbağa Adam Hizmetleri Tazminat Kanunu uyarınca tazminat verilmesi halinde bu ödemelere son verilir. Ancak bu ödemelerin toplam süresi 36 ayı geçemez.”

MADDE 4: 12.4.1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 21. Maddesinin 1. Fıkrasının (b) bendinde geçen “on yıl” ibaresi “**on beş yıl**” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 5: 3713 sayılı Terörle mücadele Kanunu'nun 21. Maddesinin 1. fıkrasının (d) bendinin sonuna aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“İlgili kurum, kuruluşlar ile yerel yönetimler bu hakkın kullanılmasına ilişkin gerekli önlemleri alır.”

MADDE 6: 3713 sayılı Terörle mücadele Kanunu'nun 21. Maddesinin 1. Fıkrasının (h) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“h) Terörle mücadele görevi ifa ederken yaralanarak veya sakatlanarak haklarında 3.11.1980 tarihli ve 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümleri uygulanmış olan erbaş ve erlerin **yanı sıra Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM) ve Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) muvazzaf personeli ve bu iki teşkilat hesabına okuyan ortaöğrenim, önlisans ve lisans öğrencileri** yukarıdaki (d), (e), (f) ve (g) bentlerindeki haklardan; ölen erbaş ve erler ile **Emniyet Genel Müdürlüğü ve Türk Silahlı Kuvvetleri personelinin** dul kalan eşleri ve T.C. Emekli Sandığı dışındaki sosyal güvenlik kuruluşlarına tabi olarak çalışmayan ve bu kuruluşlardan aylık almayan kız çocukları, çalışarak hayatını kazanamayacak derecede malûl ve muhtaç olan erkek çocukları, reşit olmayan çocukları ile anne ve babaları ise, yukarıdaki (d) bendindeki haklardan aynen yararlanırlar.

MADDE 7: 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'na aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“Geçici Madde 11- Operasyona gidiş, dönüş ve operasyon esnasında meydana gelen kazalar sonucu malul olanlar ile ölenlerin aylığa müstahak dul ve yetimleri de 21. Maddedeki düzenlemelerden başvurdukları tarih itibariyle yararlanırlar. Ancak bu durumdakilere geçmişe dönük olarak herhangi bir ödeme yapılmaz.”

MADDE 8: 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun Ek 1. Maddesinin (A) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

A) Genel, katma ve özel bütçeli kurum ve kuruluşlarla mahalli idareler ve sermayesinin yarısından fazlası kamuya ait olan her nevi teşebbüs veya bağlı ortaklıklar, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi memur kadroları ile sözleşmeli personel ve sürekli işçi kadrolarının **% 2'sini**, bu Kanunun 1 inci maddesinde yazılı terör eylemleri nedeni ve etkisiyle;

a) Şehit olan veya çalışamayacak derecede malûl olan kamu görevlileri, er-erbaş, geçici köy korucuları ve gönüllü köy korucularının **eş veya çocuklarından birisi ile kardeşlerinden birisinin**,

b) Malul olup da çalışabilir durumda olanların kendisi, **kendisi çalışamayacak durumda ise eş veya çocuklarından birisi ile kardeşlerinden birisinin**,

İstihdamı için ayırmak ve bu fıkra hükümleri çerçevesinde belirlenecek kişileri işe almak veya atamak zorundadır.

İlgili idarelerde, yeterli ve usulüne uygun başvuru olduğu halde bu fıkra hükümlerine aykırı hareket eden yetkililer hakkında, çalıştırmadığı kişi başına ve çalıştırılmayan her yıl için 16 yaşından büyükler için tespit edilen yürürlükteki net asgari ücret kadar idari para cezası verilir.

İçişleri Bakanlığı, yukarıdaki fıkra kapsamına giren kişileri tespit etmek, bunlardan bir işe girmek için istekli olanların nitelikleri ile iş gereklerini gözönüne

almak suretiyle, işe alınmaları veya atamalarının yapılması için, durumlarına uygun kadrosu mevcut olan kamu kurum ve kuruluşlarına bildirmekle görevlidir. Bu kişilerin işe alınmaları veya atanmaları sırasında açıktan atama izni alınması gerekmez. Ancak, ilgililerin sınav hariç olmak üzere, kadro veya işin gerektirdiği nitelik, özellik ve şartları taşımaları zorunludur.

Şehit yakınları ile çalışabilir durumda olan malullerin istihdamında takip edilecek usul ve esaslar; Maliye, Milli Savunma, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlıkları ile Devlet Personel Başkanlığı ve Türkiye İş Kurumu'nun görüşleri alınmak suretiyle, İçişleri Bakanlığınca üç ay içerisinde çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir.

MADDE 9: 08.6.1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu'nun 56. Maddesine aşağıdaki fıkra 3. Fıkra olarak eklenmiştir.

“Bu madde hükümlerinden Türk Silahlı Kuvvetleri ile Emniyet Genel Müdürlüğü'ne bağlı eğitim kurumlarında öğrenim görmekte iken vazife malulü olan her düzeydeki öğrenci de yararlanır.”

MADDE 10: 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu'nun 72. Maddesine aşağıdaki fıkra 2. Fıkra olarak eklenmiştir.

“Bu madde hükümlerinden Türk Silahlı Kuvvetleri, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Milli İstihbarat Müsteşarlığı personeli ile bu üç kuruma bağlı eğitim kurumlarında öğrenim görmekte iken, bu kanunun 45 ve 56. Maddelerinde kapsamında yer alan görevlerin sebep ve tesiri ile yaşamlarını yitiren her düzeydeki öğrencinin ana babası da yararlanır.”

MADDE 11: 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu'nun Ek 77. Maddesine aşağıdaki fıkra 3. Fıkra olarak eklenmiş sonraki fıkralar teselsül ettirilmiştir.

“Türk Silahlı Kuvvetleri, Emniyet Genel Müdürlüğü'ne bağlı eğitim kurumlarında öğrenim görmekte iken yapmış oldukları vazifenin sebep ve tesiri ile yaşamlarını yitiren öğrencilerin anne ve babasına bağlanan aylıklar 1. Fıkranın a bendi uyarınca kademe ve derece ilerlemesine tabi tutulur.”

MADDE 12: 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu'nun Ek 79. Madde de yer alan malullük derecesi ve göstergeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

<u>Malullük Derece</u>	<u>Göstergeler</u>
1	80.000
2	70.000
3	60.000
4	55.000
5	50.000
6	45.000

MADDE 13: 04.6.1937 tarihli ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun Ek 11.Maddesine aşağıdaki fıkra 2. Fıkra olarak eklenmiş sonraki fıkralar buna göre teselsül ettirilmiştir.

“Emniyet Genel M¼d¼rl¼g¼ mensupları, emniyet teŖkilatı Ŗehit ve gazi ailelerinin kurdukları Ŗehit ve gazilere y¼nelik yardımlaŖma dernek ve vakıflarına üye olabilirler.”

MADDE 14: 24.2.1968 tarihli ve 1005 sayılı İstiklal Madalyası Verilmiş Bulunanlara Vatani Hizmet Tertibinden Ŗeref Aylığı Bağlanması Hakkında Kanunun 1’inci maddesinde yer alan “Milli m¼cadeleye iŖtirak eden ve bu sebeple kendilerine İstiklal Madalyası verilmiŖ bulunan T¼rk vatandaŖları ile” ibaresinden sonra gelmek üzere aŖaėıdaki ibare eklenmiŖtir.

“1950 yılında T¼rk Tugayının Kore’ye ayak baŖtıėı Ekim ayında baŖlamak ve 1953 yılı Pan-Munjon AteŖkes AnlaŖmasına kadar Kore’de fiilen savaŖa katılmıŖ olan T¼rk vatandaŖları ile 20-21-22 Temmuz 1974’te 1’inci ve 14-15-16 Aėustos 1974’te 2’nci BarıŖ Harekâtına Kıbrıs’ta fiilen g¼rev olarak katılmıŖ olan T¼rk vatandaŖlarına da hayatta buldukları s¼rece, **16 yaŖından b¼y¼kler i¼in tespit edilen net asgari ücret kadar aylık ¼denir.** Hak sahibinin ¼l¼m¼ halinde bu aylık dul eŖe ve %75 oranında bağlanır, ancak dul eŖin tekrar evlenmesi halinde kesilir.”

MADDE 15: Diğer kanunlarda bulunan ve bu kanun ile ¼eliŖen h¼k¼mler uygulanmaz.

MADDE 16: Bu kanun yayımı tarihinde y¼r¼rl¼ėe girer

MADDE 17: Bu kanun h¼k¼mlerini Bakanlar Kurulu y¼r¼t¼r.